

Sygn. akt XIV C 699/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2023 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XIV Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w Pile

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Przemysław Okowicki

Protokolant: st. sekr. sąd. Joanna Perlicjan

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2023 r. w Pile

sprawy z powództwa D. S.

przeciwko (...) SA z siedzibą w W.

o zapłatę

1. powództwo oddała.
2. kosztami postępowania obciąża powoda w całości i w związku z tym zasądza od niego na rzecz:
 - a. pozwanego kwotę 2.598,39 (dwa tysiące pięćset dziewięćdziesiąt osiem złotych i 39/100) zł tytułem zwrotu wydatków poniesionych w sprawie oraz kwotę 5.417 (pięć tysięcy czterysta siedemnaście) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz kwotę 17 (siedemnaście) zł tytułem zwrotu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa,
 - b. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 6.865,09 (sześć tysięcy osiemset sześćdziesiąt pięć złotych i 09/100) zł tytułem zwrotu wydatków poniesionych w sprawie).

Przemysław Okowicki

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 24 czerwca 2017 roku (data nadania w urzędzie pocztowym) skierowanym przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W. powód D. S. wniósł o zasądzenie na jego rzecz kwoty 83.301,20 zł wraz z odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 13 maja 2016 r. do dnia zapłaty pozostałej części odszkodowania za szkody w uprawie pszenicy spowodowanej jej złym przezimowaniem, nadto wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz kwoty 17 zł tytułem uiszczonej opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu powód wskazał, że dochodzona kwota wynika z zawartej z pozwanym umowy ubezpieczenia upraw rolnych. Przedmiotem ubezpieczenia była m.in. pszenica, przy czym świadczenie ubezpieczyciela przewidziano na wypadek szkód powstałych m.in. na skutek przezimowania. W następstwie poniesienia szkody przez stronę powodową pozwany uznał swoją odpowiedzialność za szkodę, przyznając na rzecz powoda kwotę 62.118,00 zł. Pozwany uznał szkodę na działkach powoda w wysokości 25% zgodnie z postanowieniami umowy ubezpieczenia z czym powód nie zgadza się, w ocenie powoda powierzchnia szkód została znacznie zaniżona. Powód wystąpił z wnioskiem o zabezpieczenie dowodu w postaci opinii biegłego z dziedziny szacowania szkód rolniczych. Biegły na podstawie postanowienia Sądu wydał opinię, w której wyliczył wysokość szkody upraw w trzech wariantach. W wariantcie pierwszym jako kryterium zastosowano próg 13 roślin pszenicy ozimej na 0,1 m², w którym powierzchnia

uszkodzonych upraw wynosi 116,981 ha, a co za tym idzie wysokość należnego powodowi odszkodowania z tytułu umowy ubezpieczenia ww. upraw winna wynosić 139.207,39 zł. W wariancie drugim, za kryterium oszacowania i wyceny szkody przyjęto próg sumy 25 źdźbeł pszenicy ozimej na 0,1 m2, w którym to wariancie powierzchnia szkody miała 2,605 ha, a co za tym idzie wysokość należnego powodowi odszkodowania z tytułu umowy ubezpieczenia ww. upraw winna wynieść 7.123,34 złotych.

W wariancie trzecim przyjęto prób 25 źdźbeł z kłosami na 0,1 m2 w którym to wariancie powierzchnia szkody miała 21,338 ha, a wysokość należnego odszkodowania z tytułu umowy ubezpieczenia ww. upraw winna wynosić 25.392,22 złotych. Powód domaga się od pozwanego zapłaty odszkodowania w wariancie pierwszym, odliczając dotychczasową kwotę uiszczoną przez pozwanego, powinien on zapłacić na rzecz powoda dodatkowo 83.301,20 złotych. Powód zawarł z pozwanym umowę ubezpieczenia upraw jako konsument, tym samym zastosowanie znajdzie art.385² k.c. kryterium stosowane przez pozwanego przy wyliczeniu odszkodowania zawarte

w par.22 pkt 9 OWU należy uznać za sprzeczne z dobrymi obyczajami i w sposób oczywisty rażąco naruszający interes powoda jako konsumenta (k.2-8).

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa wskazując, iż szkoda została przez niego całkowicie zlikwidowana i kwestionuje moc dowodową opinii biegłego wydaną w postępowaniu zabezpieczającym, oględziny uszkodzonej plantacji zostały przeprowadzone dopiero po upływie ok. pół roku od zaistniałej szkody. nie kwestionując wysokości poniesionej przez powoda szkody. Pozwany ustalił zakres szkody i dokonał wypłat stosownego odszkodowania na podstawie oszacowania szkody wg kryterium zagęszczenia źdźbeł – dla pszenicy ozimej wszystkich odmian 25 źdźbeł na 0,1 m2, co wynikało z ogólnych warunków umowy, nie ma podstawy do oceny skali uszkodzeń przy zastosowaniu kryterium 13 roślin pszenicy ozimej na 0,1 m2 jak domaga się powód. W ocenie pozwanego nie jest wystarczające dla stwierdzenia, że postanowienia zawarte w par.22 pkt 9 OWU stanowi klauzulę niedozwoloną porównanie wyliczonej wysokości odszkodowania na podstawie kryterium w OWU oraz wysokości odszkodowania wyliczonej na podstawie dowolnie przyjętego przez biegłego kryterium (13 roślin na 0,1 m2). Powód nie wyjaśnia dlaczego nie domaga się zasądzenia świadczeń wg wariantu III z opinii biegłego, ani nie porównuje go do wypłaconej kwoty odszkodowania. Nadto, kryterium 1,3 roślin na 0,1 m2 jest korzystniejsze dla powoda aniżeli kryterium 12 roślin na 0,1 m2 stosowane wg biegłego przez C.. Ponadto powód jako producent rolny, korzystający z dopłat do ubezpieczenia z budżetu państwa, posiadający ok.300 ha upraw nie zawierał umowy ubezpieczenia jako konsument. (k. 108-110).

Powód pismem z dnia 6 listopada 2017 r. rozszerzył powództwo o kwotę 37.840,80 zł, żądając łącznie kwoty 121.142,00 złotych. Z uwagi na uznanie przez pozwanego szkody całkowitej jedynie na pow.62,2 ha, powód domaga się odszkodowania za pozostałe 101,80 ha (k.146-152).

Pozwany zakwestionował rozszerzenie powództwa.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 15 marca 2016 r. pomiędzy D. S. a (...) S.A. zawarta została umowa obowiązkowego, dotowanego, ubezpieczenia upraw rolnych o numerze (...). Przedmiotem umowy ubezpieczenia była między innymi pszenica. Świadczenie ubezpieczeniowe przewidziano na wypadek szkód powstałych wskutek przezimowania. Umowa ubezpieczenia zawarta została na okres od dnia 03.11.2015 r. do dnia 02.11.2016 r. i obejmowała obszar działek numer (...) położonych w K., K. i W.. Uprawy pszenicy ozimej ubezpieczone były w pakiecie (...). Powód wykupił również udział własny w ryzykach: ujemne skutki przezimowania, przymrozków wiosennych i gradobicia.

Integralną część umowy ubezpieczenia stanowiły Ogólne warunki ubezpieczenia. Zgodnie z § 22 pkt 9 OWU w uprawach roślin ozimych uszkodzonych przez skutki złego przezimowania zakwalifikowanie szkody jako szkoda całkowita uzależnione jest od stwierdzenia na gruncie mniejszego od niżej określonego minimalnego zagęszczenia roślin: a) dla pszenicy ozimej wszystkich odmian 25 źdźbeł na 0,1m2. Z zapisu tego jednoznacznie wynika, że dla pszenicy analizowane jest zagęszczenie źdźbeł. Pozwany przyjmuje odpowiedzialność za szkodę jeżeli w wyniku wymarzenia, wypszenia lub wymakania, wysmalania, wysadzania roślin doszło by do częściowego lub całkowitego uszkodzenia roślin doszłoby do zmniejszenia obsady żywych roślin poniżej określonej w

OWU ilości (dla pszenicy ozimej wszystkich odmian 25 źdźbeł na 0,1 m²). W przedmiotowej sprawie powód prowadził uprawę metodą Strip-till.

Powód otrzymał OWU przed zawarciem umowy ubezpieczenia, o czym świadczy jego podpis na polisie.

Powód w dniu 4 stycznia 2016 r. zgłosił pozwanemu zakładowi ubezpieczeń szkodę spowodowaną wymarzeniem zbóż – pszenicy, na całej powierzchni gospodarstwa w K. tj. na 164 ha.

Pozwany w postępowaniu likwidacyjnym o sygn. (...) uznał część szkody i oszacował je na łączną kwotę 55.906,16 zł (uwzględnił pomniejszenie przyznanego odszkodowania z tytułu udziału własnego) tj. na nieruchomości o nr geod. 69/16 o pow.35,65 ha jedynie 2,20 ha za uszkodzoną, w przypadku nieruchomości o nr geod. 191/3, 73/7 o łącznej pow. 52 ha, uznał 15 ha, a w przypadku nieruchomości nr 91/1, 116, 111, 92, 95, 114, 112, 94, 109/5, 273/5, 113/13, 51/5, 115 o pow.42,35 ha uznano 11 ha. W przypadku nieruchomości nr 515 pozwany uznał szkodę na całej powierzchni 34 ha. Pozwany w szkodzie zarejestrowanej pod numerem PL (...) dokonał dopłaty na rzez powoda w wysokości 6.211,81 zł.

Powód wniósł do Sądu Rejonowego w Złotowie wniosek o udzielenie zabezpieczenia w postaci przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego sądowego w osobie prof. dr hab. inż. L. S. z dziedziny szacowania szkód rolniczych. Zdaniem powoda szkoda całkowita wystąpiła na całej powierzchni 164 ha.

Sąd Rejonowy w Złotowie w sprawie o sygn. akt I Co 457/16 w dniu 21 czerwca 2016 r. wydał postanowienie o dopuszczeniu dowodu z oględzin z udziałem biegłego prof. dr hab. L. S. celem ustalenia przyczyny, rodzaju i skali (rozmiaru) uszkodzeń oraz wysokości poniesionej szkody w uprawach.

Przyczyną uszkodzeń upraw pszenicy ozimej na działkach powoda były niekorzystne warunki zimowania w okresie od grudnia 2015 roku do marca 2016 roku. Te niekorzystne warunki zimowania spowodowały przemarznięcia węzłów krzewienia pszenic, co spowodowało zamieranie roślin i w ostatecznym efekcie zmniejszenie obsady roślin pszenicy ozimej na powierzchni 0,1 m².

Biegły do określenia uszkodzeń upraw pszenicy ozimej na skutek złego ich przezimowania opracował trzy warianty oceny skali tej szkody w uprawie:

Wariant I:, gdzie jako kryterium zastosowano próg 13 roślin pszenicy ozimej na 0,1 m². Według tego kryterium na pow.116,981 ha obsada wynosiła mniej niż 13 roślin na 0,1 m².

Wariant II, gdzie jako kryterium zastosowano próg sumy 25 źdźbeł pszenicy ozimej na 0,1 m², według tego kryterium na powierzchni 2,605 ha obsada wyniosła poniżej 25 źdźbeł ogółem na 0,1 m²,

Wariant III, gdzie jako kryterium zastosowano próg 25 źdźbeł z kłosami pszenicy ozimej na 0,1 m². Według tego kryterium na powierzchni 21,338 ha obsada wyniosła poniżej 25 źdźbeł z kłosami na 0,1 m².

Wysokość szkody (limit 25% według polisy ubezpieczeniowej (...)) w wariantach był następujący:

Wariant I – 117.524,40 zł,

Wariant II – 4.664,80 zł,

Wariant III – 16.124,50 zł

Na podstawie wydanej opinii powód pismem z dnia 21 marca roku skierował do pozwanego wezwanie do zapłaty kwoty 83.301,20 zł (139.207,39 zł odszkodowania wyliczonego w wariantcie

I opinii – 55.906,19 zł wypłaconego do tej pory odszkodowania).

Powód prowadzi gospodarstwo rolne od 20 lat. Gospodarstwo ma pow. ok 400 ha, a miało 2h kiedy powód zaczął się nim zajmować. Żyje z produkcji rolnej. Nie czytał warunków ubezpieczenia.

Dowód: polisa ubezpieczeniowa nr (...) – k.10-11, ogólne warunki ubezpieczenia – k.19-27, decyzja w sprawie wysokości odszkodowania z dnia 13 maja 2016 r. – k.12-18, 28-29, wezwanie do zapłaty z dnia 21 marca 2017 r. – k.30-31, odpowiedź pozwanego na wezwanie do zapłaty z dnia 06 kwietnia 2017 r. – k.34-35, opinia dr hab. inż. L. S., prof. nadz. z dnia 08 lipca 2016 r.

-k.36-52, opinia uzupełniająca z dnia 17 kwietnia 2018 r. – k.209-250

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dołączonych do akt sprawy oraz akt szkody dokumentów, których prawdziwość i wiarygodność nie budziła wątpliwości Sądu i nie była w toku postępowania kwestionowana, a także w oparciu o zeznania powoda. Sąd dał wiarę zeznaniom powoda, były one bowiem spójne, logiczne, spontaniczne i korespondowały z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie.

Opinia biegłego dr hab. inż. L. S., prof. nadz. A także opinie uzupełniające zostały sporządzona przez specjalistę dysponującego dużą wiedzą i doświadczeniem w swojej dziedzinie wiedzy o uprawach. Opinia została sporządzona w sposób fachowy, była rzetelna i wyczerpująca. Była też spójna, logiczna i zrozumiała.

Opinia biegłego sądowego mgr inż. C. S. (1) sporządzona na użytek niniejszej sprawy sąd uznał za wiarygodną. Sporządzając opinie biegły uwzględnili w swoich opiniach cały dostępny materiał dowodowy, jednakże biegły wyliczył realną stratę jaką poniósł powód, a zgodnie z warunkami umowy ubezpieczenia, pozwany może wypłacić 25% strat, nawet sam powód nie wnosił o zasądzenie kwot wyliczonych przez biegłego jako, że były sprzeczne z postanowieniami umowy.

Za wiarygodne uznał Sąd przesłuchanie powoda w części, w której wskazywał na przyczyny powstania szkody w uprawach, które były bezsporne. Powód w czasie rozprawy przyznał, że od 20 lat zajmuje się rolnictwem, początkowo posiadał tylko 2ha ziemi, natomiast teraz posiada ok.400 ha, utrzymuje się z rolnictwa i wbrew jego twierdzeniom, nie można go uznać za konsumenta. Dodatkowo powód przyznał, że nie czytał przed zawarciem umowy ogólnych warunków ubezpieczenia, które stanowiły integralną część umowy ubezpieczenia.

Sąd zważył, co następuje:

W toku niniejszego postępowania powód dochodził od pozwanego kwoty 121.142,00 zł wskazując, iż wynika ona z zawartej z (...) S.A. z siedzibą

w W. obowiązkowego, dotowanego, ubezpieczenia upraw rolnych. Poza sporem w niniejszej sprawie była okoliczność wystąpienie zdarzenia ubezpieczeniowego. Powód podnosił,

że zastosowane przez pozwanego kryterium zagęszczenia źdźbeł należy uznać za sprzeczne z dobrymi obyczajami i w sposób oczywisty rażąco naruszający interes powoda jako konsumenta.

Wskazać należało, że zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego, przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zakresie działalności swojego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę (art. 805 § 1 k.c.).

W pierwszej kolejności wskazać należało, iż w ocenie Sądu wskazywane przez powoda postanowienie zawarte w Ogólnych warunkach ubezpieczenia w par.22 ust 9 nie stanowiło jak twierdził powód klauzuli niedozwolonej w myśl przepisu art. 385¹k.c. Przepis powyższy dotyczy bowiem umów zawieranych z konsumentem, za którego zgodnie z art. 221 k.c. uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. W ocenie Sądu, na gruncie kodeksu cywilnego przedsiębiorcami są także rolnicy (z wyjątkiem tych, którzy prowadzą gospodarstwo jedynie w celu zaspokajania własnych potrzeb). Prowadzenie gospodarstwa rolnego, a więc prowadzenie działalności wytwórczej i usługowej w rolnictwie wyczerpuje bowiem

znamiona działalności gospodarczej lub zawodowej, o jakiej mowa w art. 431 k.c. W niniejszej sprawie umowa ubezpieczenia zawarta została przez powoda nie jako konsumenta, lecz w ramach wykonywanej działalności rolniczej. Powód sam przyznał w trakcie rozprawy, że jego gospodarstwo ma ok.400 ha, prowadzi je od 20 lat, a zaczął od posiadania zaledwie 2 ha.

Sąd zważył, że zgodnie z § 22 pkt 9 Ogólnych warunków ubezpieczenia, które powód otrzymał przed zawarciem umowy ubezpieczenia (ale jak sam zeznał, nie czytał ich) widnieje zapis, z którego jasno wynika, że zakwalifikowanie szkody jako szkody całkowitej uzależnione jest od stwierdzenia na gruncie mniejszego od niżej określonego, minimalnego zagęszczenia roślin: dla pszenicy ozimej wszystkich odmian 25 źdźbeł na 0,1 m². Z powyższego zapisu jasno wynika, że dla pszenicy analizowane jest zagęszczenie źdźbeł.

Przedstawione warianty szacowania szkody przez biegłego przy użyciu innych kryteriów aniżeli zapisane w OWU pozwalające uzyskać wyższe odszkodowanie nie może przesądzać, że postanowienia zawarte w przedmiotowej umowie stanowią klauzulę niedozwoloną. Postanowienia zawartej pomiędzy stronami umowy natomiast nie dają podstaw do oceny skali uszkodzeń przy zastosowaniu kryterium 13 roślin pszenicy ozimej na 0,1 m² zaproponowanego przez biegłego. Biegły przytaczał w opinii, że konkurencyjny zakład (...) stosuje wartość progową minimalnej obsady 120 roślin na 1m², a więc 12 roślin na 0,1 m².

Z wyliczeń biegłego dla wariantu II wysokość odszkodowania szkody wynosiła 7.123,34 zł. Przedstawione w tym zestawieniu wyliczenia potwierdzają, że szkoda objęta powierzchnią części tych samych działek, na których stwierdził szkodę pracownik pozwanego i w stosunku do których wypłacono odszkodowanie z tytułu szkody z ujemnych skutków przezimowania. Pozwany wypłacił łącznie powodowi kwotę 62.118,00 złotych co w ocenie Sądu wyczerpuje roszczenie powoda, a jego żądanie należało oddalić ze względu na powyższe, o czym orzeczono w pkt 1 wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. Stosownie do treści art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

Za przegranego należało uznać powoda i dlatego to jego należało obciążyć kosztami postępowania, w związku z czym Sąd zasądził od niego na rzecz pozwanego kwotę 2.598,39 zł tytułem zwrotu wydatków poniesionych w sprawie. Pozwany uiścił zaliczkę w wysokości 5.000 zł na sporządzenie opinii przez biegłego sądowego. Z zaliczki tej opłacono sporządzenie opinii głównej i opinii uzupełniającej przez biegłego C. S. (2), któremu przyznano kwotę 2.331,84 zł (k.578), a także kwotę 366,55 złotych postanowieniem z dnia 2 marca 2021 roku (k.589).

Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie adwokata lub radcy prawnego, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony (art. 98 § 3 w zw. z art. 99 k.p.c.). Z uwagi na powyższe, Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 5.417 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w oparciu o rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1870 i 2400 oraz z 2018 r. poz. 138) wraz z kwotą 17 zł za opłatę skarbową za pełnomocnictwo.

Na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu zasądzono od powoda kwotę 6.865 złotych tytułem zwrotu wydatków poniesionych w sprawie, na opinie wydane przez biegłych sądowych (Postanowienie z dnia 28 czerwca 2018 r. – przyznano biegłemu kwotę 3.613,46 zł, Postanowieniem z dnia 17 stycznia 2019 r. – przyznano biegłemu 1.212,51 zł tymczasowo ze środków Skarbu Państwa, Postanowieniem z dnia 18 marca 2019 – przyznano biegłemu 2.039,22 zł tymczasowo ze środków Skarbu Państwa).

Przemysław Okowicki